

**LIETUVOS BANKO
TEISĖS IR LICENCIJAVIMO DEPARTAMENTO
DIREKTORIUS**

**SPRENDIMAS
DĖL X. X. IR IF P&C INSURANCE AS GINČO NAGRINĖJIMO**

2022-08-24 Nr. 429-406
Vilnius

Lietuvos bankas gavo X. X. (toliau – pareiškėja) kreipimąsi, kuriuo prašoma išnagrinėti tarp pareiškėjos ir *If P&C Insurance AS*, veikiančios Lietuvoje per įsteigtą filialą, (toliau – draudikas) kilusį ginčą.

N u s t a t y t a:

2021 m. balandžio 29 d. įvyko eismo įvykis, kurio metu buvo apgadintas pareiškėjos automobilis *Volkswagen Jetta*, 2011 m. gamybos, valst. Nr. (*duomenys neskelbiami*) (toliau – automobilis). Pareiškėja nurodė 2021 m. balandžio 30 d. apie žalą informavusi eismo įvykį sukėlusio asmens transporto priemonių valdytojo civilinę atsakomybę apdraudusį draudiką.

2021 m. gegužės 5 d. pareiškėja draudikui nurodė, kad jam praleidus teisės aktuose nustatytą terminą apžiūrėti eismo įvykio metu apgadintą automobilį, pareiškėja kreipėsi į servisą UAB „AURATRA“, kurio 2021 m. gegužės 3 d. sudarytos automobilio remonto sąmatos dydis – 2 824,69 Eur be PVM.

Draudikas 2021 m. gegužės 11 d. pareiškėją informavo, kad jo apskaičiuotas žalos ir draudimo išmokos dydis – 2 148,17 Eur be PVM. Nesutikdama su draudiko apskaičiuotu draudimo išmokos dydžiu, pareiškėja nurodė, kad draudikui atsisakius atlyginti žalą pagal UAB „AURATRA“ sąmatą, draudikui pažeidus pareigą teisės aktais nustatytais terminais apžiūrėti automobilį, pareiškėja kreipsis į nepriklausomą turto vertintoją dėl žalos dydžio nustatymo.

2021 m. liepos 16 d. draudiko atstovė pareiškėjai nurodė, kad atlikus trijų servisų apklausą, nustatyta didžiausia pasiūlyta automobilio remonto kaina – 1 338,86 Eur, todėl draudikas neturi pagrindo didinti pirminės jo siūlomos sumokėti draudimo išmokos.

Nesutikdama su draudiko sprendimu, 2021 m. lapkričio 12 d. pareiškėja draudikui pateikė 2021 m. balandžio 30 d. UAB „Kauno nepriklausomų autoekspertų biuras“ sudarytą autotransporto priemonės vertinimo ataskaitą (toliau – Ataskaita), kurios pagrindu draudiko prašė atlyginti nustatytą automobilio remonto kainą – 2 624,17 Eur be PVM – bei 205 Eur turto vertinimo išlaidų. Ataskaitoje nurodoma, kad automobilio apžiūra atlikta 2021 m. balandžio 29 d. ir papildomai – 2021 balandžio 30 d.

Pareiškėja Lietuvos banko prašė rekomenduoti draudikui atlyginti visą vertintojo nustatytą automobilio remonto kainą – 2 624,17 Eur be PVM – bei 205 Eur turto vertinimo išlaidų.

Pateiktame atsiliepime į pareiškėjos kreipimąsi draudikas nurodė nesutinkantis su pareiškėjos prašymu.

Draudikas nurodė, kad automobilio apžiūros pats nevykdė, o sąmatą sudarė įvertinęs pačios pareiškėjos pateiktas apgadinimų nuotraukas bei kitus duomenis. Sudarydamas pareiškėjos automobilio remonto sąmatą, draudikas į ją įtraukė tas pačias dalis, kurios įtrauktos ir pareiškėjos pateiktoje UAB „AURATRA“ sąmatoje, todėl nėra pagrindo teigti, kad draudiko automobilio apžiūros neatlikimas turėjo įtakos apgadinimų masto įvertinimui. Palyginus UAB „AURATRA“, draudiko bei nepriklausomo vertintojo sąmatų dalis „dalys“, matoma, kad dalių kainų skirtumas sąmatose susidaro tik dėl ratlankio kainos.

Draudikas nurodė, kad ratlankio kainą nustatė remdamasis portalo www.autoplius.lt skelbimų pasiūlymais. UAB „AURATRA“ ir vertintojas ratlankio kainą nustatė remdamiesi naujo ir originalaus ratlankio kaina („474,35 Eur minus 15,61 proc. nusidėvėjimas“). Taigi UAB „AURATRA“ ir vertintojas pasirinko ne ekonomiškiausią, o brangiausią ratlankio kainos variantą, nesivadovavo Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – CK) 6.38 straipsnyje įtvirtintu prievolių vykdymo ekonomiškumo principu.

Pasisakydamas dėl darbų kainos skirtumų, draudikas nurodė: „Audatex“ programa, įvedus darbų kategoriją, nurodo būtinas medžiagų, darbo valandų sąnaudas ir jų darbo vertes, o būtini remonto darbai yra parenkami pagal programoje suvestus transporto priemonių gamintojų techninius reikalavimus. Skirtumas tarp UAB „AURATRA“ ir draudiko sąmatų susidaro dėl darbų apimties: matavimams ir reguliavimams Audatex programoje gamintojas numato 3,3 val. (atsispindi draudiko pateiktoje sąmatoje), kai tuo tarpu UAB „AURATRA“ sąmatoje numatyta net 18,2 val., pavyzdžiui, pozicijai „Automobilį matuoti ir galą reguliuoti“ nurodyta laiko norma net 14 val., kas nėra pagrįsta nei Audatex programoje numatytomis gamintojo laiko normomis, nei kitais objektyviais duomenimis (tikėtina, serviso darbuotojo klaida). Kitiems besidubliuojantiems matavimams ir reguliavimams (lonžerono matavimas, automobilio matavimas be reguliavimo, tarpvėžių skirtumo matavimas) pagrįsti nebuvo pateiktos matavimo išsklotinės (pavyzdžiui, matavimo išsklotinė prieš remontą ir po remonto). Draudikas kreipėsi į UAB „AURATRA“ su prašymu pagrįsti sąmatoje nurodytus darbus, tačiau servisas jokių paaiškinimų draudikui nepateikė. Nepagrindus sąmatos pozicijų ir neįrodžius tam tikrų darbų poreikio, draudikas neturėjo pagrindo patvirtinti UAB „AURATRA“ sąmatos ir išmokėti pareiškėjai 2 824,69 Eur (be PVM) draudimo išmokos“.

Pasisakydamas dėl vertintojo sudarytos Ataskaitoje pateiktos sąmatos, draudikas nurodė, kad vertintojas automobilio remonto sąmatą parengė naudodamasis programa „Mitchell“. Ši programa nėra plačiai naudojama remonto servisų, draudikų ar vertintojų, joje neatsispindi, kaip konkrečiai buvo apskaičiuoti keitimo, remonto, paruošiamieji bei dažymo darbai, todėl draudikas neturi galimybės patikrinti pateiktų duomenų patikimumo.

Draudikas atkreipė dėmesį į tai, kad automobilio apžiūrą atlikęs ir transporto priemonės apžiūros aktą surašęs Y. Y. neturi vertintojo eksperto, vertintojo arba vertintojo asistento kvalifikacijos, todėl vien šiuo pagrindu Ataskaita neatitinka Turto ir verslo vertinimo metodikos reikalavimų.

Draudikas nurodė, kad papildomai siekdamas nustatyti galimus vidutinius pareiškėjos automobilio remonto rinkoje įkainius, kreipėsi į tris Lietuvoje veikiančius servिसus, kurie pateikė automobilio remonto pasiūlymus: UAB „AKSTĖ-servisas“ – 1 338, 86 Eur (be PVM), UAB „Delondas“ – 1 016,57 Eur (be PVM), UAB „Autokėbulita“ – 963,34 Eur (be PVM). Servisai iš pateiktų sugadintų automobilio dalių nuotraukų sprendė, kurios detalės gali būti kokybiškai remontuojamos, o kurias būtina keisti. Taigi, vertinant servisų gautas automobilio remonto sąmatas, didžiausia remonto suma siekė 1 338,86 Eur be PVM, t. y. ji buvo mažesnė nei draudiko pagal sąmatą apskaičiuota suma. Draudikas nurodė manantis, kad jo nustatyta 2 148,17 Eur draudimo išmoka yra teisinga ir pakankama.

Papildomai pasisakydamas dėl to, kad ratlankio kainą nustatė, remdamasis skelbimais, draudikas atkreipė dėmesį į tai, kad pareiškėjos pasitelktas turto vertintojas, nustatydamas ratlankio kainą, taip pat rėmėsi interneto svetainės www.xdalys.lt, kurioje prekiaujama naudotomis ir naujomis automobilių dalimis, skelbimu. Draudiko pateiktuose ratlankių pardavimo skelbimuose nurodyta, kad pardavėjo tapatybė patvirtinta, taip pat nurodyta visa esminė informacija apie parduodamus ratlankius, nurodyta, kad ratlankiai yra originalūs, be defektų, defektų nematyti ir nuotraukose. Draudikas, skaičiuodamas ratlankio vertę, nesivadovavo vienu skelbimu, taip pat nevertino tik mažiausios ratlankio kainos. Be to, viename iš pateiktų skelbimų (170 Eur) nurodyta, kad ratlankis yra naujas. Pareiškėja nepateikė duomenų, kad už draudiko įvertintą sumą (200 Eur) negali įsigyti ratlankio ar pagal viešai skelbiamus ratlankių pardavimo skelbimus parduodami ratlankiai yra netinkamos kokybės, netinkami ir pan.

Dėl neįtrauktos sąmatos pozicijos „DP posūkio svirtis“ draudikas nurodė, kad pareiškėjos pateiktoje serviso UAB „AURATRA“ sąmatoje ši pozicija nebuvo įtraukta. Ataskaitoje nėra nurodyta, kad ši dalis buvo pažeista eismo įvykio metu. Draudiko teigimu, pateiktose nuotraukose jos pažeidimų dėl eismo įvykio taip pat nesimato.

Pasisakydamas dėl dažymo darbų kainos draudikas nurodė, kad tiek draudikas, tiek pareiškėjos pasirinktas servisas UAB „AURATRA“ sąmatą skaičiavo programa „Audatex“. Draudiko ir UAB „AURATRA“ sąmatose nurodytos dažymo kainos sutampa. „Audatex“ programa, įvedus darbų kategoriją, automatiškai nurodo būtinas medžiagų, darbo valandų sąnaudas ir jų darbo vertes, o būtini remonto darbai, tarp jų ir dažymo kaina, automatiškai yra parenkami pagal programoje suvestus transporto priemonių gamintojų techninius reikalavimus. Draudiko ekspertas dažymų normatyvų nekeitė ir nekoregavo. Vertintojo automobilio remonto sąmatoje, parengtoje naudojantis programa „Mitchell“, neatsispindi, kaip konkrečiai buvo apskaičiuota ir įvertinta dažymo darbų apimtis.

Draudikas paaiškino, kad jo sąmatoje yra išvardintos visos pozicijos, reikalingos pakabai matuoti, reguliuoti ir tikrinti, kurias automatiškai parinko programa „Audatex“. Draudiko ekspertas papildomai pridėjo „9826 poziciją „P AŠIES D PUSĘ TIKRINTI“ (pažymima žvaigždute)“. Draudikas pažymėjo, kad jo parengtoje sąmatoje pakabos matavimo, reguliavimo darbų įtraukta net daugiau nei vertintojo, tačiau bendros matavimo, reguliavimo darbų kainos yra panašios (draudiko – 73,34 Eur, vertintojo – 75 Eur).

Pasisakydamas dėl neištrauktos sąmatos pozicijos „Kėbulo antikorozinis padengimas“, draudikas nurodė, kad tai „viena iš baigtinio automobilių remonto užbaigimo operacijų, atliekama tik remontuojant automobilį, todėl draudikas šios pozicijos į savo sąmatą neištraukė.“

Pasisakydamas dėl automobilio apžiūros, draudikas nurodė, kad, siekdamas efektyvinti žalų reguliavimo procesą, suteikia galimybę klientui pateikti automobilio nuotraukas, padarytas pagal draudiko pateiktą fotografavimo instrukciją. Tokiu atveju žala įvertinama greičiau, t. y. apie išmokos dydį draudikas informuoja per 7 darbo dienas nuo nuotraukų (ir dokumentų) gavimo dienos. Dėl automobilio apžiūros klientai gali kreiptis ir į draudiko partnerio autoservisą. Išskirtiniais atvejais draudikas apžiūrą vykdo pats arba pasitelkdamas partnerius.

Draudikas nurodė, kad pareiškėja eismo įvykį užregistravo internetu. Registruojant įvykį internetu yra klausiama, ar „Turite galimybę padaryti pažeidimų nuotraukas?“. Pareiškėja pasirinko „Taip“ ir pridėjo 23 failus, tarp jų ir automobilio apgadinimų nuotraukas. Atsižvelgiant į tai, draudikas sprendė, kad pareiškėja pasirinko, jog žala būtų įvertinta pagal pareiškėjos pateiktas nuotraukas. To, kad apžiūros pageidauja draudiko partnerio autoservise ar kad draudikas pats atliktų apžiūrą, pareiškėja draudikui nenurodė, todėl draudikas nusprendė apžiūros pats nevykdyti. Pareiškėja įvykį užregistravo 2021 m. gegužės 2 d. (sekmadienis), o jau 2021 m. gegužės 5 d. pateikė UAB „AURATRA“ (ne draudiko partnerio serviso) 2021 m. gegužės 3 d. parengtą automobilio remonto sąmatą. Draudikas, sudarydamas pareiškėjos automobilio remonto sąmatą, į ją įtraukė tas pačias dalis, kurios įtrauktos ir į pareiškėjos pateiktą UAB „AURATRA“ sąmatą.

Ginčo nagrinėjimo metu draudiko buvo prašoma pateikti papildomus paaiškinimus ir patikslinti ginčui aktualias aplinkybes. Draudikas Lietuvos banką informavo, kad nutarė pareiškėjai išmokėti papildomą 184,12 Eur draudimo išmoką, atlyginančią detalės „DP posūkio svirtis“ keitimo išlaidas (169,45 Eur) ir dalinio antikorozinio kėbulo padengimo išlaidas (14,67 Eur).

K o n s t a t u o j a m a:

Vadovaujantis Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių patvirtinimo“ patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 45 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi, ginčų nagrinėjimo operatyvumo, koncentracijos, ekonomiškumo ir bendradarbiavimo principų. Nagrinėdamas ginčą Lietuvos bankas atlieka pateiktų įrodymų vertinimą, kurio pagrindu priimamas sprendimas.

Atsižvelgiant į pateiktus duomenis, darytina išvada, kad šalių ginčas kilo dėl draudimo išmokos, atlyginančios eismo įvykio metu automobiliui padarytą žalą, dydžio ir vertinimo išlaidų atlyginimo.

Dėl draudimo išmokos, atlyginančios automobilio sugadinimo nuostolius

Transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo santykiai reglamentuoti specialiu reguliavimu, kuris įtvirtintas Lietuvos Respublikos transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo įstatyme (toliau – TPVCAPDĮ) ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. birželio 23 d. nutarimu Nr. 795 patvirtintų Eismo įvykio metu padarytos žalos nustatymo ir išmokos mokėjimo taisyklių (toliau – Taisyklės) nuostatose.

TPVCAPDĮ 15 straipsnio 3 dalyje įtvirtinta žalos dydžio nustatymo taisyklė: turtui padarytos žalos dydį nustato atsakingas draudikas, vadovaudamasis įgaliotų asmenų ir (ar) turto vertintojų ataskaitomis ir dokumentais, įrodančiais padarytos žalos aplinkybes, faktą ir dydį. Minėta žalos dydžio nustatymo taisyklė detalizuota Taisyklių 13 punkte: nukentėjusio trečiojo asmens turtui (transporto priemonei ar kitam kilnojamajam ar nekilnojamajam turtui) padarytos žalos dydį nustato atsakingas draudikas ar biuras, vadovaudamasis atsakingo draudiko ar biuro įgaliotų asmenų (ekspertų) ir (ar) turto vertintojų ataskaitomis ar išvadomis, įmonės, kurioje remontuojamas sugadintas turtas, pateiktais šio turto remonto išlaidų skaičiavimais ir (ar) atsižvelgdamas į įmonės, kuri turi teisę remontuoti sugadintą turtą,

pateiktus šio turto remonto išlaidų skaičiavimus arba remonto išlaidų pagrindimo dokumentus, taip pat į nukentėjusio trečiojo asmens pateiktus žalos dydį įrodančius dokumentus.

Vadovaujantis Taisyklių 15 punktu, žalos dėl turto sugadinimo, kai jį remontuoti ekonomiškai tikslinga, atlyginimo dydis nustatomas pagal turėtas remonto išlaidas, būtinas sugadinto turto ar jo detalių ir (ar) dalių rinkos vertei iki eismo įvykio atkurti. Jeigu nukentėjęs trečiasis asmuo turto neremontuoja, atlyginamos apskaičiuotos būtinos turto remonto išlaidos (be PVM) siekiant atkurti sugadintą turtą ar jo detalių ir (ar) dalių rinkos vertę iki eismo įvykio. Būtinas remonto išlaidas sudaro remonto ir dažymo darbų, keičiamų dalių (nuvertinant dalis dėl nusidėvėjimo) bei dažymo medžiagų vertė ir papildomos išlaidos (transportavimo, saugojimo, techninės ekspertizės ir kitos išlaidos). Būtinos remonto išlaidos apskaičiuojamos pagal vidutinius darbų ir keičiamų detalių ir (ar) dalių įkainius, atitinkančius technologijos lygį, vadovaujantis rekomenduojamais laiko normatyvais.

Iš pateiktų duomenų matyti, kad iš pradžių prašomą atlyginti žalos dydį pareiškėja grindė serviso UAB „AURATRA“ 2021 m. gegužės 3 d. sudaryta automobilio remonto sąmata, pagal kurią automobilio remonto kaina – 2 824,69 Eur be PVM. Draudikui pagal savo sudarytą sąmatą nustačius 2 148,17 Eur be PVM žalos dydį, vėliau atsisakius jį perskaičiuoti po kreipimosi į tris servisuos dėl remonto kainos patikslinimo (nustatyta didžiausia automobilio remonto kaina – 1 338,86 Eur), pareiškėja prašė žalą atlyginti pagal vertintojo Ataskaitoje nustatytą automobilio remonto kainą – 2 624,17 Eur be PVM.

Pažymėtina, kad pagal kasacinio teismo praktiką, kai ginčas yra susijęs su atlygintinos žalos dydžiu ir nėra susijęs nei su atsisakymu mokėti draudimo išmoką, nei su draudimo išmokos sumažinimo atvejais, nagrinėjant ginčą taikytina bendroji įrodinėjimo naštos taisyklė – šalys turi įrodyti tas aplinkybes, kuriomis grindžia savo reikalavimus bei atsikirtimus, išskyrus atvejus, kai remiamasi aplinkybėmis, kurių nereikia įrodinėti (Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 178 straipsnis) (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2018 m. kovo 19 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-81-1075/2018 ir kt.). Vadovaujantis nurodyta kasacinio teismo praktika, taip pat taikomų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 24 punktu, kuriame nustatyta, kad vartojimo ginčai nagrinėjami laikantis rungimosi principo, darytina išvada, kad pareiškėja turi įrodyti, kad draudiko apskaičiuota išmoka automobiliui atkurti yra nepagrįsta ir nepakankama pareiškėjos patirtims nuostoliams atlyginti. Draudikas, atvirksčiai, turi pagrįsti, kad jo atlikti skaičiavimai, kuriais jis vadovavosi priimdamas galutinį sprendimą dėl draudimo išmokos, yra teisingi, o nustatytas galutinis atlygintinos žalos dydis atitinka visiško nuostolių atlyginimo principą.

Iš pateiktų duomenų spręstina, kad draudikas draudimo išmokos sumą grindžia savo ekspertų skaičiavimais. Kaip minėta, Taisyklių 13 punktas suteikia teisę draudikui žalos dydį nustatyti pagal savo ekspertų išvadas.

Pareiškėja reikalavimą dėl draudimo išmokos dydžio grindžia Ataskaita. Ginčo byloje nėra duomenų, kad Ataskaita būtų nugincyta, negaliojanti. Ataskaita yra pasirašyta UAB „Kauno nepriklausomų autoekspertų biuras“ vadovo ir turto vertintojo.

Pažymėtina, kad pagal teisinį reguliavimą turto vertinimo ataskaita yra vienas iš galimų žalos dydžio nustatymo šaltinių, ji vertintina kompleksiskai, siekiant įgyvendinti CK 6.251 straipsnyje įtvirtintą visiško nuostolių atlyginimo principą ir CK 6.38 straipsnyje įtvirtintą ekonomiškumo principą.

Kaip minėta, Ataskaitoje nurodyta, kad pareiškėjos automobilio remonto kaina – 2 624,17 Eur be PVM. Draudiko apskaičiuota galutinė draudimo išmokos suma, atlyginanti automobilio remonto sąnaudas – 2 332,29 Eur (2 148,17 Eur pagal pirminę sąmatą ir 184,12 Eur pagal papildomą sąmatą).

Įvertinus tiek vertintojo sąmatą, kuria remiasi pareiškėja, tiek draudiko sąmatas, darytina išvada, kad nesutarimas kyla dėl keičiamų detalių kainų, remonto bei dažymo darbų apimties.

Dėl keičiamų detalių

Ataskaitoje nurodoma, kad keičiamų dalių vertė – 1 412,27 Eur (be PVM, pritaikius 15,61 proc. nusidėvėjimą detalėms).

Ataskaitoje nurodoma, kad naudoti autorizuoto automobilio gamintojo atstovo UAB „MOLLER AUTO“ duomenų bazės duomenys, o rato disko kainai nustatyti – www.xdalys.lt duomenys.

Įvertinus draudiko pateiktą automobilio remonto kainos skaičiavimą, matyti, kad dauguma draudiko sąmatoje nurodytų keistinių detalių ir jų kainos atitinka Ataskaitoje

nurodomas detales ir kainas. Vis dėlto toliau sprendime pasisakoma dėl detalių „DP posūkio svirtis“ ir rato diskas, kurių kaina draudiko sąmatoje yra mažesnė negu nurodyta Ataskaitoje.

Kaip minėta, iš pradžių į draudiko sąmatą nebuvo įtraukta pozicija „DP posūkio svirtis“ (vertintojo nurodyta kaina, pritaikius nusidėvėjimą – 213,82 Eur). Draudiko pateiktoje „Audatex“ programa sudarytoje papildomoje sąmatoje nurodoma minėtos naujos detalės kaina, pritaikius nusidėvėjimą, – 139,76 Eur. Kadangi draudiko nustatyta minėtos keičiamos (naujos) detalės kaina yra mažesnė negu nurodyta Ataskaitoje, remiantis ekonomiškumo principu, nesant duomenų, kad būtų pažeisti pareiškėjos interesai, manytina, kad draudiko nustatyta „DP posūkio svirtis“ keitimo kaina įvertinta tinkamai.

Lyginant Ataskaitos ir draudiko sąmatas, matyti, kad skiriasi ir detalės „DP diskas rato“ kaina – vertintojo sąmatoje nurodoma kaina – 400,3 Eur (pritaikius nusidėvėjimą), draudiko sąmatoje nurodoma kaina – 200 Eur.

Ataskaitoje nurodoma: „Kadangi ant automobilio buvo sumontuota išimtinai JAV rinkai tiekiamos Audi Q3 detalė – automobilio rato diskas, kurių Lietuvos ir kitų Europos valstybių autorizuotiems atstovams gamintojas neteikia ir kainų nenurodo, skaičiuojant atkūrimo sąnaudas padaryta išimtis taisyklei naudoti konkretaus transporto priemonės gamintojo atstovo atsarginės dalies kainą ir vadovautasi automobilių dalių portalo xdalys.lt nurodyta rato disko kaina“. Skelbime nurodoma prekės kaina su PVM ir nevertinant nusidėvėjimo – 573,96 Eur, kaina be PVM – 474,35 Eur.

Draudikas teigia, kad jo nurodyta 200 Eur suma yra visiškai pakankama analogiškam diskui įgyti, ir pateikė du skelbimus, kuriuose disko kaina – 70 Eur (naudoto) ir 170 Eur (naujo).

Įvertinus pateiktus duomenis, darytina išvada, kad abi ginčo šalys savo nurodomas kainas grindžia to paties pobūdžio duomenų šaltiniais – detalių pardavimo interneto svetainėse skelbimais: vertintojas vienu, o draudikas – dviem. Įvertinus draudiko pateiktus duomenis, darytina išvada, kad rinkoje ginčui aktualus diskas yra prieinamas už kainą, kuri neviršija draudiko nustatytos išmokos. Įrodymų, patvirtinančių, kad diskai, kurių pardavimo skelbimais remiasi draudikas, būtų netinkami pareiškėjos automobiliui, neužtikrintų tinkamo, saugaus automobilio naudojimo, nėra. Pažymėtina ir tai, kad, vertinant visų trijų skelbimų kainas, pritaikius naujų detalių nusidėvėjimą, vidutinė minėtos detalės kaina yra apie 204 Eur, t. y. iš esmės atitinka draudiko nustatytą vidutinę disko kainą. Manytina, kad šiuo atveju pagrindo laikyti, jog draudiko nustatyta 200 Eur disko kaina yra nepakankama žalos atlyginimui, nėra.

Dėl remonto darbų

Ataskaitoje nurodoma automobilio remonto darbų kaina – 459,22 Eur, draudiko pirminėje sąmatoje nurodoma darbų kaina – 252,24 Eur, papildomoje draudiko sąmatoje taip pat įtraukti su „DP posūkio svirtis“ keitimu susiję darbai (26,4 Eur) ir dalinio antikorozinio kėbulo padengimo darbai (14,67 Eur). Įvertinus pateiktus duomenis, matyti, kad tiek draudiko, tiek vertintojo naudojamas darbų valandinis įkainis yra tas pats – 29,33 Eur. Taigi ginčas kyla dėl remonto darbams taikomų laiko normatyvų (reikalingos darbų trukmės). Draudikas nurodė, kad, sudarydamas sąmatą, naudojos visuotinai pripažįstama ir plačiai naudojama remonto sąmatų sudarymo programa „Audatex“, kuri „įvedus darbų kategoriją, nurodo būtinas medžiagų, darbo valandų sąnaudas ir jų darbo vertes, o būtini remonto darbai yra parenkami pagal programoje suvestus transporto priemonių gamintojų techninius reikalavimus“.

Turto vertintojas automobilio remonto sąmatą parengė naudodamasis programa „Mitchell“. Draudikas nurodė, kad ši programa nėra „paplitusi tarp remonto servisų, draudikų ar vertintojų, joje neatsispindi, kaip konkrečiai buvo apskaičiuoti keitimo, remonto, paruošiamieji bei dažymo darbai, todėl draudikas neturi galimybės patikrinti pateiktų duomenų patikimumo“.

Įvertinus pateiktus duomenis, sutiktina su draudiku, kad pateikti Ataskaitos duomenys aiškiai nepagrindžia įvestų pozicijų laiko normatyvų. Draudikas nurodė laiko normatyvus nustatęs, remdamasis „Audatex“ programos, naudojančios gamintojų rekomenduojamus normatyvus, duomenimis. Vertintina, kad draudikas veikė pagal Taisyklių reikalavimus, rėmėsi objektyviais ir patikrinamais duomenimis, tinkamai nustatė reikalingą automobilio remonto darbų trukmę ir apimtį.

Dėl dažymo darbų

Ataskaitoje nurodoma, kad bendra dažymo kaina – 738,52 Eur (darbų kaina – 391,82 Eur, dažymo medžiagos – 346,72 Eur). Draudiko sąmatoje nurodoma dažymo kaina – 687,98 Eur (293,12 Eur darbų kaina; 394,96 Eur – dažymo medžiagos). Tiek vertintojo, tiek draudiko

sąmatoje nurodomas tas pats dažymo darbų valandinis įkainis – 29,91 Eur. Taigi, ginčas kilo dėl dažymo darbų apimties.

Draudikas nurodė: „Tiek draudikas, tiek pareiškėjos pasirinktas servisas UAB „AURATRA“ sąmatą skaičiavo programa Audatex. Draudiko ir UAB „Auratra“ dažymo kainos sutampa. Audatex programa, įvedus darbų kategoriją, automatiškai nurodo būtinas medžiagų, darbo valandų sąnaudas ir jų darbo vertes, o būtini remonto darbai, tame tarpe ir dažymo kaina, automatiškai yra parenkami pagal programoje suvestus transporto priemonių gamintojų techninius reikalavimus. Draudiko ekspertas dažymų normatyvų nekeitė ir nekoregavo. Vertintojo automobilio remonto sąmatoje, parengtoje naudojantis programa Mitchell, neatsispindi, kaip konkrečiai buvo apskaičiuoti dažymo darbai.“

Įvertinus pateiktus duomenis, darytina išvada, kad draudiko pateiktas dažymo darbų apskaičiavimas (laiko sąnaudos) yra grindžiamas remonto sąmatų programos, naudojančios automobilių gamintojų nurodytus normatyvus, duomenimis. Vertintojo naudojami duomenys bei jų skaitinės išraiškos, pagrindimas nėra aiškūs ir suprantamai pateikti. Manytina, kad draudiko atliktas dažymo išlaidų atlyginimo pagrindimas nebuvo nuginčytas aiškiais ir objektyviais duomenimis, todėl laikytinas tinkamu.

Dėl turto vertintojo samdymo išlaidų atlyginimo

Pareiškėja Lietuvos banko prašė rekomenduoti draudikui atlyginti 205 Eur turto vertintojo samdymo išlaidų.

Vadovaujantis CK 6.38 straipsnyje įtvirtintais prievolių vykdymo principais, prievolės turi būti vykdomos sąžiningai, tinkamai ir nustatytais terminais pagal įstatymų ar sutarties nurodymus, o kai tokių nurodymų nėra, – vadovaujantis protingumo kriterijais. Jeigu vienai iš šalių prievolės vykdymas kartu yra ir profesinė veikla, ši šalis turi vykdyti prievolę taip pat pagal tai profesinei veiklai taikomus reikalavimus. Kiekviena šalis turi atlikti savo pareigas kuo ekonomiškiau ir bendradarbiauti su kita šalimi (šalių pareiga kooperotis).

TPVCAPDĮ 15 straipsnio 3 dalyje įtvirtinta, kad nukentėjęs trečiasis asmuo turi teisę pasamdyti turto vertintoją, kad šis nustatytų turtui padarytos žalos dydį, jeigu draudiko įgaliotas asmuo neatvyko apžiūrėti sugadinto turto per šio straipsnio 2 dalyje nustatytą 3 darbo dienų terminą. Tokiu atveju atsakingas draudikas privalo atlyginti protingumo kriterijus atitinkančias nukentėjusio trečiojo asmens turėtas turto vertintojo samdymo išlaidas. TPVCAPDĮ 15 straipsnio 3 dalyje taip pat nurodyta, kad nukentėjęs trečiasis asmuo turi teisę savo iniciatyva ir lėšomis papildomai kreiptis į ekspertus dėl padarytos žalos dydžio nustatymo.

Lietuvos bankas sutinka, kad įprastai, jeigu asmuo nusprendžia pasinaudoti TPVCAPDĮ 15 straipsnio 3 dalyje įtvirtinta teise savo iniciatyva ir savo lėšomis papildomai kreiptis į ekspertus dėl padarytos žalos dydžio nustatymo, draudikas neturi pareigos atlyginti dėl to patirtų išlaidų. Kita vertus, vadovaujantis minėtais prievolių vykdymo principais, Lietuvos banko nuomone, TPVCAPDĮ 15 straipsnio 3 dalies nuostatos nereiškia, kad draudiko pareiga atlyginti nepriklausomo turto vertintojo samdymo išlaidas gali kilti besąlygiškai tik vieninteliu atveju – per nustatytą terminą neapžiūrėjus sugadinto turto. Manytina, kad nepriklausomo turto vertintojo samdymo išlaidos nukentėjusiam trečiajam asmeniui turi būti atlyginamos tiek tuomet, kai draudikas neapžiūri sugadinto turto teisės aktuose nustatytais terminais, tiek tada, kai išlaidas nukentėjęs asmuo patiria įrodinėdamas žalos dydį, o draudikas, vadovaudamasis pateiktomis ekspertų išvadomis, perskaičiuoja draudimo išmoką ar pakeičia savo sprendimo pagrindą. Kitoks TPVCAPDĮ 15 straipsnio 3 dalyje įtvirtintos nuostatos aiškinimas tam tikrais atvejais sudarytų sąlygas iškreipti transporto priemonių civilinės atsakomybės privalomojo draudimo sistemos funkcionavimo pagrindus ir principus: galėtų susidaryti situacija, kai TPVCAPDĮ numatyta nukentėjusio trečiojo asmens teisė savo iniciatyva ir savo lėšomis papildomai kreiptis į ekspertus dėl padarytos žalos dydžio nustatymo virstų esmine teisingo nuostolių nustatymo sąlyga ir iš esmės eliminuotų draudiko atsakomybę dėl tinkamo savo prievolių vykdymo.

Iš bylos duomenų matyti, kad po 2021 m. balandžio 29 d. įvykio pareiškėjos automobilis tą pačią dieną ir kitą dieną papildomai buvo apžiūrėtas pareiškėjos pasitelkto turto vertintojo. Vis dėlto iš karto apie vertintojo atliktą apžiūrą pareiškėja draudiko neinformavo, nors pranešimą apie įvykį draudikas gavo 2021 m. gegužės 2 d. Registruodama įvykį, pareiškėja sutiko pateikti ir pateikė draudikui automobilio apgadinių nuotraukas. 2021 m. gegužės 5 d. pareiškėja draudikui pateikė automobilį apžiūrėjusio serviso UAB „AURATRA“ sąmatą, kurios pagrindu prašė atlyginti remonto išlaidas. Draudikas atsižvelgė į pareiškėjos pateiktus duomenis, tačiau nesutiko su UAB „AURATRA“ sąmatoje nurodomais darbų laiko normatyvais

ir dalies detalių kainomis.

Draudikui pateikus savo remonto sąmatą, pareiškėja prašė ją perskaičiuoti, kitu atveju nurodė, jog kreipsis į turto vertintojus, nors realiai vertinimo paslaugos jau buvo suteiktos. Tik po draudiko atliktos trijų servisų apklausos, draudikui nusprendus nedidinti mokamos sumos, pareiškėja jam pateikė Ataskaitą su mažesne negu jos pasitelkto serviso sąmatoje nurodyta automobilio remonto kaina.

Atsižvelgiant į nustatytas faktines aplinkybes, darytina išvada, kad pareiškėja tinkamai nebendradarbiavo su draudiku, siekdama realaus žalos dydžio nustatymo, pati inicijavo savo rizika prisiimamą išlaidų patyrimą, jų nederindama su draudiku ir nbandydama jų išvengti – t. y. kreipėsi į vertintoją, organizavo mokamą apžiūrą ir faktiškai jau patyrė išlaidas už vertinimo paslaugas prieš tai nepranešusi draudikui. Po vertintojo atliktos apžiūros pareiškėja apie ją draudiko taip pat ilgą laiką neinformavo, o pati inicijavo dar vieną automobilio apžiūrą servise. Nėra duomenų, kad pareiškėja iš karto po įvykio būtų prašiusi draudiko atlikti automobilio apžiūrą, priešingai – pareiškėja pateikė apgadinimų nuotraukas, o jau trečią dieną po pranešimo apie įvykį pareiškėja pateikė ir serviso sąmatą (kurioje buvo nustatyta didesnė remonto kaina nei vertintojo). Pareiškėja draudiko prašė remtis pateikta sąmata, kuri suponavo, kad automobilis yra apžiūrėtas ir papildoma draudiko apžiūra nėra reikalinga.

Pažymėtina, kad draudikas po įvykio komunikavo su pareiškėja, sudarė pareiškėjai galimybes teikti duomenis apie žalą, atsižvelgė į pareiškėjos teikiamus duomenis (nuotraukas, serviso sąmatą), sudarydamas savo sąmatą, paaiškindamas nesutampančias pozicijas. Taip pat draudikas reagavo į pareiškėjos prašymus patikrinti savo skaičiavimus ir atliko trijų servisų apklausą dėl remonto darbų kainos. Vertinti, kad draudikas vengė vykdyti savo pareigas, nesiėmė veiksmų žalai iširti, pagrindo nėra.

Esant tokioms aplinkybėms, įvertinus abiejų šalių veiksmus žalos įrodinėjimo procese, manytina, kad šiuo atveju draudikui nekilo pareiga atlyginti pareiškėjai jos savo iniciatyva ir rizika patirtų turto vertintojo samdymo išlaidų.

Atsižvelgiant į nurodytas aplinkybes bei draudiko sprendimą papildomai pareiškėjai išmokėti 184,12 Eur draudimo išmoką, manytina, kad nėra pagrindo tenkinti pareiškėjos reikalavimų.

Remdamasis tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasis Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 3 punktu, Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 03-23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių patvirtinimo“ 2 punktu ir šiuo nutarimu patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 59.3 papunkčiu, n u s p r e n d ž i u:

Atmesti pareiškėjos X. X. reikalavimus.

Lietuvos banko sprendimas dėl ginčo esmės yra rekomendacinio pobūdžio ir teismui neskundžiamas. Vartotojui ir finansų rinkos dalyviui išlieka teisė dėl tapataus ginčo dalyko kreiptis į teismą arba kitą ginčų nagrinėjimo instituciją įstatymų nustatyta tvarka. Kreipimasis į teismą po Lietuvos banko sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo nelaikomas šio sprendimo apskundimu. Ginčo šalys turi pareigą pranešti Lietuvos bankui, jeigu viena iš ginčo šalių pareiškia ieškinį bendrosios kompetencijos teismui prašydama nagrinėti tapatų ginčą iš esmės.

Direktorius

Arūnas Raišutis